

Integrale casusaanpak door de RIEC's: Duurzame toegankelijkheid van archieven in de informatieketen.

Inhoud

Samenvatting	3
1. Inleiding	5
2. Hoe zit de keten in elkaar	8
3. Het archiefbeheer in de keten	12
3.1 (Be)sturing van het archiefbeheer	12
3.2 Selectie en vernietiging	13
3.3 Duurzame toegankelijkheid	14
4. Literatuurlijst	16

Samenvatting

Overheden voeren steeds meer taken uit in samenwerking met andere organisaties. Daarbij maken ze ook gebruik van gezamenlijke systemen voor de digitale uitwisseling van informatie. Burgers en bedrijven verwachten daarbij dat uitvoeringsprocessen op elkaar zijn afgestemd, informatie makkelijk vindbaar is en transacties eenvoudig uitvoerbaar zijn. De archivering van informatie vraagt bij ketensamenwerking bijzondere aandacht, omdat:

- er vaak onduidelijkheid is over de verantwoordelijkheden voor archivering;
- afspraken over archivering tussen de ketenpartners vaak ontbreken;
- het selectie-instrumentarium niet afdoende is (d.w.z. vastgestelde selectielijsten voor het bewaren en vernietigen van informatie);
- de duurzame toegankelijkheid niet voldoende gewaarborgd is.

Dit is het tweede rapport van de Erfgoedinspectie, de archiefinspectie van het Stadsarchief Rotterdam en het interbestuurlijk toezicht van de Provincie Noord-Brabant op het thema *Duurzame toegankelijkheid van archieven bij keteninformatisering*. In dit rapport richten we ons op de archivering van informatie die ontstaat bij de Integrale Casusaanpak door de Regionaal Informatie en Expertisecentra (RIEC). Daartoe hebben we onderzoek gedaan bij het Landelijk Informatie en Expertisecentrum (LIEC), RIEC Rotterdam, RIEC Noord-Holland en RIEC Zeeland/West-Brabant.

Binnen de RIEC's werken verschillende overheidspartners samen aan het voorkomen en terugdringen van de ondermijnende criminaliteit. Dat begint op het lokale niveau waarbij de RIEC's een belangrijke rol vervullen. Ieder RIEC bestaat uit het openbaar bestuur in de regio en de lokale vertegenwoordigers van onder andere politie, OM en belastingdienst. Het LIEC ondersteunt de RIEC's daarbij op verschillende vlakken zoals kennisontwikkeling, juridische ondersteuning en ICT. Het RIEC-LIEC-netwerk richt zich met name op:

- vergroten bewustwording bij de overheid en private partijen over de problematiek van ondermijning;
- ondersteunen en versterken van samenwerking binnen de overheid en met publiek private partners;
- delen van kennis en expertise op gebied van de aanpak van ondermijning.

Eén van de werkprocessen van de RIEC's is de integrale casusaanpak. Hierbij delen de samenwerkingspartners informatie met elkaar waarna het RIEC-bureau een interventieadvies opstelt.

Conclusies

In dit rapport geven we antwoord op vier vragen over ketenarchivering bij de integrale casusaanpak:

Zijn de verantwoordelijkheden voor archivering voldoende geregeld?

Nee. De RIEC's zijn geen overheidsorganen, en zijn daarom ook geen zorgdragers conform de Archiefwet. De informatie die door de bureaus ontvangen of opgemaakt wordt, valt echter wel onder de Archiefwet omdat ze hun taken uitvoeren in het verlengde van overheidstaken van convenantpartners, die allemaal overheidsorganen zijn. De convenantpartners zijn dus de zorgdrager. In de praktijk is het moeilijk te zeggen wie dan voor welk deel van de informatie verantwoordelijk is.

Zijn er voldoende afspraken gemaakt over archivering tussen de partners?

Deels. Hoewel er een uniforme procesbeschrijving is, variëren de afspraken over het informatiebeheer per RIEC. Archivering wordt gezien als activiteit na afloop van het werkproces, in plaats van een activiteit die start bij het ontvangen of opmaken van informatie en duurt tot het vernietigen of overbrengen van informatie naar een archiefbewaarplaats.

Is het selectie-instrumentarium afdoende?

Nee. Er is geen selectie-instrumentarium in de keten. De archieven die de RIEC's vormen, zijn in geen enkele selectielijst opgenomen. Dit betekent dat deze informatie niet vernietigd mag worden.

Is de duurzame toegankelijkheid van de informatie voldoende gewaarborgd?

Nee. RIEC-IS, het centrale informatiesysteem, is niet ingericht op duurzame bewaring van archiefbescheiden. Daarnaast wordt bij verschillende RIEC's dezelfde informatie vastgelegd in meerdere systemen, al of niet bij verschillende organisaties.

Het gevolg van deze tekortkomingen is dat verantwoording afleggen over de gevolgde casus-aanpak moeizaam of onmogelijk is.

Aanbevelingen aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Zorg voor aanpassing van artikel 4 van de Archiefwet, zodat dit artikel ook geldt voor samenwerkingsverbanden wanneer het geen overheidsorganen betreft.

Tot die tijd gelden:

Aanbevelingen aan de minister van Justitie en Veiligheid

1. Formaliseer de verantwoordelijkheden voor het informatie- en archiefbeheer van de RIEC's.
Mogelijke opties daartoe zijn:
 - a. Maak afspraken hierover met de overheidsorganen en leg deze vast in het convenant.¹ Beleg de verantwoordelijkheid bijvoorbeeld bij het orgaan waar het bureau beheersmatig of organisatorisch ondergebracht is.
 - b. Kies een rechtsvorm waarbij de zorg voor informatie- en archiefbeheer automatisch is geregeld.
2. Zodra de eerste aanbeveling is uitgevoerd, moeten de verantwoordelijken zorgen voor het opnemen van de informatie van de RIEC's in een selectielijst. Daarin geven de convenantpartners aan of de informatie voor blijvende bewaring of voor vernietiging in aanmerking komt. Hierbij worden alle belangen, zoals privacywetgeving, afgewogen. Na afstemming met het Nationaal Archief wordt de lijst vastgesteld door de minister van OCW.
3. Zorg voor duurzame toegankelijkheid van het gedeelde informatiesysteem.

¹ Convenant ten behoeve van Bestuurlijke en Geïntegreerde Aanpak Georganiseerde Criminaliteit, Bestrijding Handhavingssknelpunten en Bevordering Integriteitsbeoordelingen Landelijk Informatie en Expertise Centrum (LIEC), versie september 2014

1. Inleiding

Dit is het tweede rapport over *Duurzame toegankelijkheid van archieven bij keteninformatisering* van de Erfgoedinspectie, de archiefinspectie van het Stadsarchief Rotterdam en het interbestuurlijk toezicht van de Provincie Noord-Brabant. Dit rapport gaat over het proces van archivering van de Integrale Casusaanpak door het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC). Een RIEC is een samenwerkingsverband van landelijke, gemeentelijke en provinciale convenantpartners waarbij ieder RIEC-samenwerkingsverband een RIEC-bureau heeft dat een staffunctie vervult voor de convenantpartners in het samenwerkingsverband. De RIEC's en het LIEC (Landelijk Informatie en Expertise Centrum) ondersteunen overheidsorganisaties bij de aanpak van georganiseerde criminaliteit.

Wat zijn ketens?

Overheden voeren steeds meer taken uit in samenwerking met andere organisaties (overheden en niet-overheden). Daarbij maken ze gebruik van gezamenlijke systemen voor digitale informatie-uitwisseling, zoals basisregistraties, bijvoorbeeld de Basisregistratie Personen of online platforms, zoals Omgevingsloket Online (OLO).

Deze vormen van samenwerking worden vaak ketens of ketensamenwerking genoemd. Het beheer van de informatie in de keten wordt dan keteninformatisering genoemd. In de literatuur zijn er verschillende interpretaties van deze termen in omloop. In dit rapport gebruiken we de volgende definities:

Een *keten* is een samenwerkingsverband van organisaties die naast hun eigen doelstellingen, één of meer gemeenschappelijk gekozen (of door de politiek opgelegde) doelstellingen nastreven. De ketenpartners zijn zelfstandig, maar zijn ook afhankelijk van elkaar waar het gaat om het bereiken van de gezamenlijke doelstellingen.

Ketinformatisering is het tot stand brengen van een informatie-infrastructuur voor geautomatiseerde informatie-uitwisseling tussen organisaties in de keten. Keteninformatisering betreft dus vooral het structureren en automatiseren van de communicatie die nodig is om aan elkaar de gegevens beschikbaar te stellen waarover alle deelnemers in de keten moeten kunnen beschikken. In tegenstelling tot de klassieke automatisering, waarbij de toepassingen voornamelijk intern gericht zijn, richt keteninformatisering zich voornamelijk op communicatie tussen organisaties binnen de ketenomgeving.

Ketenarchivering betreft de activiteit binnen de archiefvorming waarbij informatie uit de keten op een zodanige wijze in een archief wordt opgenomen dat zij in goede, geordende en toegankelijke staat verkeert.

Achtergrond keteninformatisering

Ketensamenwerking heeft grote invloed op de informatievoorziening van de deelnemende organisaties. Traditioneel was de informatievoorziening uitsluitend op de eigen organisatie afgestemd, terwijl hij nu organisatie-overstijgend is.

De verantwoordelijkheid voor het digitale archief dat daarbij ontstaat, kan haaks staan op de eisen van de Archiefwet, waarin overheidsorganisaties individueel als 'zorgdrager' zijn aangewezen. Als organisaties gezamenlijke systemen gebruiken, kan het onduidelijk zijn wie zorgdrager is en daarmee in bestuurlijke zin verantwoordelijk is voor het beheer. Het is daarom noodzakelijk de verantwoordelijkheden goed te regelen.

Vervolgens is het essentieel dat de verantwoordelijkheden bij ketenpartners worden vertaald naar heldere werkafspraken en ingericht zijn in de werkprocessen.

Het is van belang dat de selectie van het bewaren of vernietigen van informatie bij de ketenpartners in samenhang wordt beschouwd omdat zij delen van een ‘dossier’ beheren.

Als laatste is niet altijd helder te definiëren welke informatie in die gedeelde systemen archiefstukken zijn (en welke niet). Dit komt de duurzame toegankelijkheid van informatie niet ten goede.

Als deze punten niet op orde zijn brengt dit risico's ten aanzien van de authenticiteit, integriteit en bruikbaarheid van de informatie met zich mee. Ook de Raad voor Cultuur en de Raad voor het Openbaar bestuur waarschuwden voor informatieverlies, onzorgvuldige of juist overcomplete archivering. In april 2016 publiceerden zij het rapport *Het puberbrein van de overheid. Informatiebeheer in ketensamenwerking*, waarin zij constateerden dat ketenpartners te weinig en te laat aandacht besteden aan informatiemanagement en informatiebeheer. Ze hebben volgens de raden te weinig oog voor de onderlinge afhankelijkheden die ontstaan door het delen van informatie.

Archieftoezicht

Om een geïntegreerd beeld te kunnen krijgen van het archiefbeheer bij ketensamenwerking moet het archieftoezicht interbestuurlijk uitgevoerd worden. Daarom voeren de Erfgoedinspectie, het interbestuurlijk toezicht van de Provincie Noord-Brabant en de archiefinspectie van het stadsarchief Rotterdam gezamenlijk dit onderzoek uit.

Onderzoeksopzet “Integrale casusaanpak door het RIEC”

Dit tweede onderzoek is gericht op de archivering in het proces Integrale Casusaanpak door het RIEC (zie hoofdstuk 2). Voor dit rapport hebben we aan de hand van literatuur en een vragenlijst onderzoek gedaan bij het LIEC (dat de RIEC's faciliteert op het gebied van kennisontwikkeling, juridische ondersteuning en ICT), RIEC Rotterdam, RIEC Noord-Holland en RIEC Zeeland/West-Brabant. Ook hebben we ons bij de Inspectie Justitie en Veiligheid (J&V) op de hoogte gesteld naar aanleiding van het rapport *De aanpak van ondermijning*.

Aan de geïnspecteerde organisaties is over de uitkomsten van de inspectiebezoeken gerapporteerd. De organisaties hebben de gelegenheid gehad de bevindingen te valideren.

Doel van het rapport

Dit onderzoek is vooral bedoeld om te toetsen of de Archiefwet van toepassing is dan wel wordt toegepast op de netwerkorganisatie RIEC's-LIEC en de door bureaus RIEC ontvangen en opgemaakte informatie. Dit rapport geeft voor de keten Integrale Casusaanpak dan ook antwoord op de volgende vragen:

- Zijn de verantwoordelijkheden voor archivering voldoende geregeld in de keten?
- Zijn er voldoende afspraken gemaakt over archivering tussen de ketenpartners?
- Is het selectie-instrumentarium in de keten afdoende en goed toepasbaar?
- Is de duurzame toegankelijkheid van de informatie in deze keten voldoende gewaarborgd?

Opbouw

Centraal staat de vraag of de archiefvormers in de keten van de Integrale Casusaanpak voldoende doen aan de archivering in de keten. De samenvatting geeft antwoord op die vragen en doet aanbevelingen ter verbetering. Hoofdstuk 2 geeft de achtergrond van deze keten.

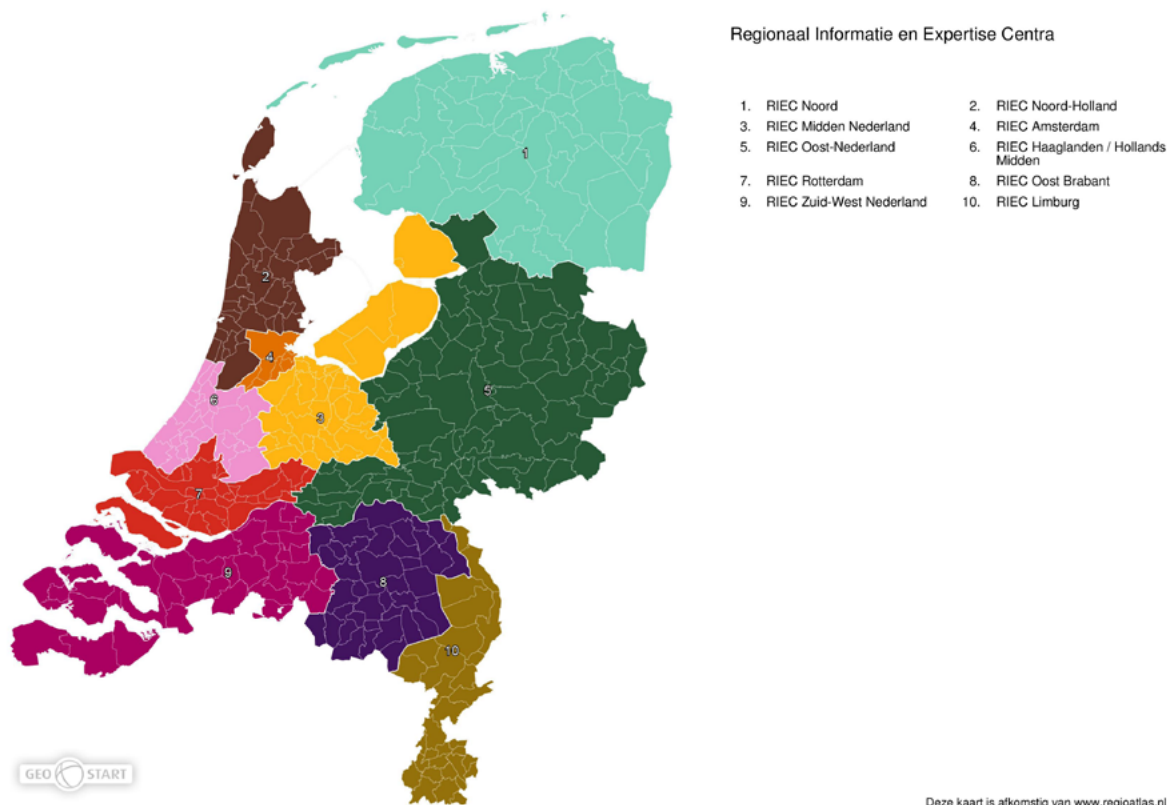
Hoofdstuk 3 gaat in op het archiefbeheer in de keten. Dit hoofdstuk is in drie onderdelen opgedeeld: de besturing van archivering, de waardering, selectie en vernietiging van informatie en tenslotte de duurzame toegankelijkheid van de informatie in deze keten.

2. Hoe zit de keten in elkaar

Ter inleiding van de volgende hoofdstukken beschrijven we hier op hoofdlijnen hoe de landelijke netwerkorganisatie van het LIEC en de RIEC's zijn vormgegeven en op welke manier het RIEC inhoud geeft aan het proces Integrale Casusaanpak. Ook bespreken we de documentaire neerslag van de processtappen in deze keten.

In 2008 is voor de aanpak van de georganiseerde criminaliteit een Bestuurlijk Akkoord gesloten.² In 2009 werden convenanten opgesteld ten behoeve van de Regionale Informatie en Expertise Centra (RIEC's) die door de convenantpartners voor dit doel werden ingericht. In 2013 is de samenwerking versterkt en uitgebreid op basis van een nieuw Convenant (zie voetnoot 1), met een bijbehorend Privacyprotocol RIEC's-LIEC.

Nederland is onderverdeeld in tien RIEC's:

De indeling volgt die van de regionale eenheden van de politie. De stafbureaus RIEC zijn primair gehuisvest bij de regiogemeenten of politiekantoren. Er is sprake van cofinanciering. De regiogemeente ontvangt op basis van het convenant een subsidie van de minister van J&V voor het instellen en in stand houden van een RIEC. Daarnaast kan gemeenten gevraagd worden een bijdrage te leveren. Elk RIEC werkt binnen regionale grenzen, onder aansturing van een Regionale Stuurgroep. Deze Regionale Stuurgroep RIEC is bestuurlijk verantwoordelijk en bestaat uit de convenantpartners, onder voorzitterschap van de regioburgemeester, tenzij anders wordt besloten. De RIEC's vormen voor partners een informatieknoppunt voor

² Bestuurlijk Akkoord Gedecentraliseerde Aanpak Georganiseerde Misdad van september 2008, 29-4-2009

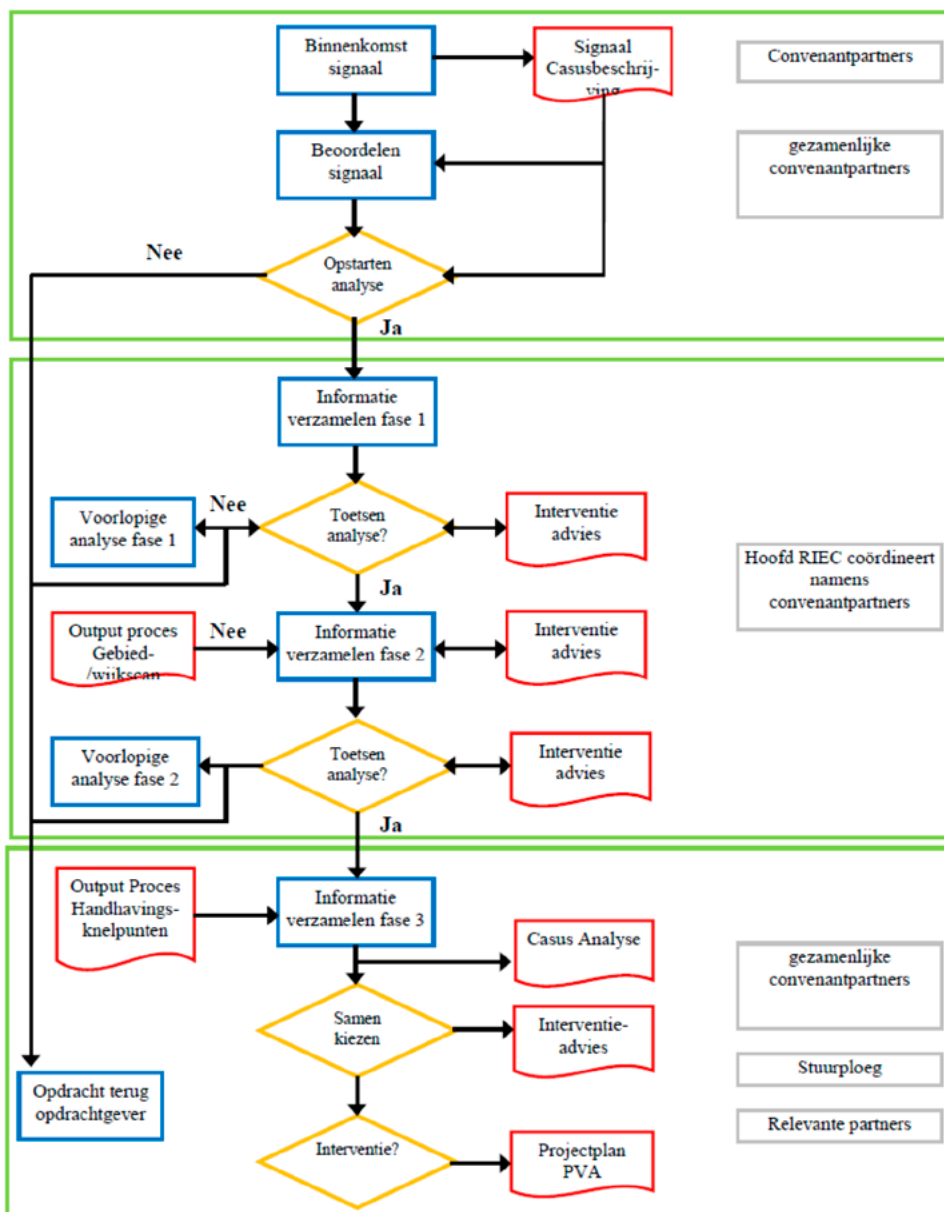
casuïstiek. Het RIEC stelt voor de convenantpartners integrale handhavingsadviezen op en stemt projectmatig bestuursrechtelijke, strafrechtelijke en fiscale interventies af met regionale partners.

Het LIEC zorgt voor verbinding tussen de RIEC's en de landelijke partners. Het LIEC zorgt voor kennisoverdracht en uniformering van de werkprocessen. Het verzorgt het systeembeheer en technisch beheer van het systeem RIEC-IS en het RIEC-Filesharesysteem. Bij regio-overstijgende criminaliteitsproblemen, zoals criminele motorbendes en georganiseerde hennepcriminaliteit, coördineert het LIEC de landelijke aanpak.

De RIEC's en het LIEC ondersteunen de samenwerking tussen de volgende partners: Gemeenten, Provincies, Openbaar Ministerie (OM), Nationale Politie, Belastingdienst, Douane, Fiscale inlichtingen en opsporingsdienst (FIOD), Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (Inspectie SZW), Koninklijke Marechaussee en Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND). Deze samenwerking tussen rechtspersonen geschiedt op grond van een convenant. De RIEC's zijn geen zelfstandige rechtspersonen. Een RIEC is daarom ook geen 'bestuursorgaan' op basis van de Algemene wet bestuursrecht, noch 'overheidsorgaan' op basis van de Archiefwet. Alle door de RIEC's ontvangen informatie is echter wel afkomstig van overheidsorganen. Daarnaast creëren de RIEC's zelf archiefbescheiden, zoals criminaliteitsbeeldanalyses, interventievoorstellen en bestuurlijke rapportages.

Het verloop van een integrale casusaanpak

Het *Werkproces integrale casusaanpak door het RIEC* uit 2015 beschrijft een model van de manier van werken bij de integrale casusaanpak.

Proces Integrale Casusaanpak door het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC) augustus 2015

Ontvangen signaal

Eén of meerdere convenantpartner(s) stuurt / sturen een signaal over bepaalde gedragingen en/of situaties die mogelijk verband kunnen houden met (verschijningsvormen van) georganiseerde criminaliteit aan het RIEC.

Een casussignaal wordt verwerkt in een intakeformulier en komt bij het RIEC binnen via het beveiligde RIEC-Fileshare, het systeem voor de uitwisseling van informatie. Het signaal is digitaal en wordt afhankelijk van de werkwijze van het individuele RIEC vastgelegd op de netwerkschijven van de beheersgemeente of de politie en/of in RIEC-IS, het centrale informatiesysteem.

Na binnenkomst wordt het signaal getoetst aan de in de werkprocesbeschrijving gestelde eisen en aan het bestuurlijk akkoord en convenant. Het signaal wordt geregistreerd in RIEC-IS.

Indien het signaal niet voldoet wordt het document verwijderd uit RIEC-IS en teruggestuurd naar de indiener van het signaal.

Bij het ene RIEC worden van het overleg (Informatieplein genoemd) waarin het signaal wordt beoordeeld geen notulen gemaakt. Een motivatie voor het doorzetten van een casus naar een volgende processtap wordt opgenomen in de opdracht tot de volgende processtap. Bij het andere RIEC staat de motivering van het afgewogen besluit in het verslag van de vergadering.

Informatie verzamelen

Nadat besloten is tot een volgende processtap wordt er informatie verzameld.

Het RIEC stuurt een informatieverzoek in Word aan de partners via Fileshare. De partners leveren via Fileshare informatie aan in Word, Excel documenten of PDF-bestanden. Deze worden opgeslagen in de map van de casus.

De analyse voor het doorgaan naar een volgende fase is een getrapt proces, eerst onderzoek in open bronnen, dan half-open bronnen en tenslotte gesloten bronnen. De resultaten worden vastgelegd op de netwerkschijven of in RIEC-IS.

Informatie analyseren

Op basis van de verzamelde informatie stelt het RIEC-bureau een casusanalyse op.

Afhankelijk van de inhoud daarvan kan een interventieadvies en eventueel een projectplan worden opgesteld.

Het plan van aanpak (adviesrapport, interventie-advies) voor een interventie en de notulen van het interventie-overleg worden vastgelegd in de eerder genoemde systemen.

3. Het archiefbeheer in de keten

In dit hoofdstuk beantwoorden we vier vragen.

Zijn de verantwoordelijkheden voor ketenarchivering voldoende geregeld?

Zijn er tussen de ketenpartners voldoende afspraken gemaakt over de archivering?

Is het selectie-instrumentarium afdoende?

Is de duurzame toegankelijkheid van de informatie voldoende gewaarborgd?

De eerste twee vragen worden behandeld in paragraaf 3.1, de derde vraag in paragraaf 3.2 en de laatste vraag in paragraaf 3.3.

3.1 (Be)sturing van het archiefbeheer

Bij iedere overheidsorganisatie is het bestuur eindverantwoordelijk voor het archief- en informatiebeheer binnen de organisatie. In termen van de Archiefwet is dat de zorgdrager. De zorgdrager moet voorzieningen treffen voor de uitvoering van de zorg en het beheer van informatie alsmede omtrent het toezicht daarop.

Bevindingen

Verantwoordelijkheden

Het LIEC is ondergebracht bij het ministerie van J&V en de minister van J&V is zorgdrager voor de ontvangen en opgemaakte informatie van het LIEC.³

Het zorgdragerschap voor de archieven van de RIEC's is onduidelijk. Ze zijn geen rechtspersonen, omdat ze enkel het gevolg zijn van samenwerking tussen rechtspersonen op basis van een convenant.⁴ Een RIEC is daarom ook geen bestuursorgaan op basis van de Awb⁵ of een overheidsorgaan op basis van de Archiefwet 1995. De door de RIEC's ontvangen en opgemaakte informatie valt echter wel onder de werking van de Archiefwet.⁶ Zij voeren hun taken uit in het verlengde van formeel vastgelegde overheidstaken van de convenantpartners die allemaal overheidsorganen zijn. Aangezien de RIEC's zelf geen zorgdrager zijn blijft de verantwoordelijkheid voor het informatie- en archiefbeheer berusten bij alle convenantpartners samen.

Afspraken over informatie- en archiefbeheer

Ieder RIEC wordt ondersteund door een RIEC-bureau, dat geleid wordt door een hoofd RIEC. Het hoofd RIEC draagt zorg voor de dagelijkse leiding en de coördinatie van de eigen regionale samenwerking, alsmede voor de informatie-uitwisseling binnen het samenwerkingsverband. De hoofden zijn ook verantwoordelijk voor de informatiebeveiliging, onder de eindverantwoordelijkheid van de regioburgemeester. Voor wat betreft de privacy zijn voor ieder RIEC de beheersgemeente, OM, Belastingen en Politie als verantwoordelijke aangewezen in het Privacyprotocol.

In het kader van het integraal beveiligingsbeleid treedt het LIEC op als shared serviceorganisatie voor alle RIEC's. Dit geldt eveneens voor het functioneel en technisch beheer van het RIEC-IS. Het technisch beheer wordt uitgevoerd door een marktpartij en het functioneel beheer door IT van J&V. Het LIEC heeft hiervoor een Service Level Agreement afgesloten.

3 Inschrijving LIEC in het [Actorenregister](#)

4 Art. 1.2. BW

5 Zo wordt ook geconcludeerd in: *De Wet Bibob en het eigen onderzoek van bestuursorganen. Een verkenning van scenario's*. Door: Pro Facto en vakgroep Bestuursrecht en Bestuurskunde, Universiteit Groningen, 2014.

6 Deze uitspraak doen de juristen van zowel de Erfgoedinspectie als het Nationaal Archief.

Dit jaar moeten alle RIEC's het informatiesysteem RIEC-IS 3 in gebruik nemen. De RIEC's die wij onderzocht hebben, hebben geen eigen informatiebeleid of beheerregels vastgesteld. Voorschriften die gehanteerd worden zijn het Privacyprotocol en de voorschriften van de organisatie waar gewerkt wordt (beheersgemeente of de politie). De afspraken die er zijn over het informatiebeheer, worden mondeling gemaakt. Tijdens het schrijven van dit rapport ligt er een Wetsvoorstel gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden⁷ ter consultatie, waarbij het ons opvalt dat er geen aandacht wordt besteed aan de Archiefwet.

Conclusies

De vraag of de verantwoordelijkheden voor ketenarchivering voldoende geregeld zijn moeten we ontkennend beantwoorden. De RIEC's zijn geen overheidsorganen en dus geen zorgdrager conform de Archiefwet. De informatie die door de bureaus ontvangen of opgemaakt wordt, valt echter wel onder de Archiefwet omdat ze hun taken uitvoeren in het verlengde van overheidstaken van convenantpartners, die allemaal overheidsorganen zijn. De convenantpartners zijn dus de zorgdrager. In de praktijk is het moeilijk te zeggen wie dan voor welk deel van de informatie verantwoordelijk is. De verantwoordelijkheden voor archivering zijn niet geregeld, in tegenstelling tot privacy en informatiebeveiliging. Hoewel er een uniforme procesbeschrijving is, blijken de afspraken over het informatiebeheer per RIEC te variëren.

3.2 Selectie en vernietiging

In deze paragraaf bekijken we of het bewaren en vernietigen van informatie in de keten goed geregeld is: zijn de selectielijsten actueel en worden ze goed opgevolgd.

Iedere zorgdrager is op basis van de Archiefwet 1995 verplicht tot het ontwerpen en laten vaststellen van selectielijsten waarin de bewaartermijnen van archiefbescheiden zijn aangegeven. Bij het ontwerp moet rekening gehouden worden met de verhouding tot andere overheidsorganen, in dit geval de ketenpartners.

Naast het in goede, geordende en toegankelijke staat houden van de informatie moet de zorgdrager deze vernietigen als de bewaartermijn verstreken is. Informatie mag pas vernietigd worden nadat de minister dat in een selectielijst heeft vastgesteld.

Bevindingen

Het Integraal beveiligingsplan⁸ schrijft voor dat papieren documenten afhankelijk van de vertrouwelijkheid worden weggegooid of versnipperd in een papierversnipperaar. Elektronische opslagmedia worden zodanig vernietigd, dat gegevens permanent ontoegankelijk worden gemaakt. Het juridisch kader in de bijlage maakt melding van de Archiefwet, met taken en verantwoordelijkheden conform de beheersregels van het ministerie, naleving van bewaartermijnen op basis van samengestelde – in plaats van vastgestelde - selectielijsten, overbrenging van blijvend te bewaren stukken naar een archiefbewaarplaats en de beveiliging van archiefbescheiden tegen calamiteiten als brand, inbraak, wateroverlast en ongeautoriseerde toegang.

De bewaartermijnen die door de RIEC's worden gehanteerd voor informatie met persoonsgegevens kwamen ten tijde van ons onderzoek voort uit de Wet bescherming persoonsgegevens. Het Privacyprotocol schrijft voor dat de persoonsgegevens in RIEC-IS en RIEC-Fileshare en andere door de Regionale Stuurgroepen vastgestelde gegevensbestanden worden verwijderd uit de “actieve omgeving” wanneer er 2 jaar na de laatste verwerking geen nieuwe persoonsgegevens zijn verwerkt. Deze verwijderde gegevens worden in de “archief omgeving”

⁷ [Internetconsultatie WGS](#)

⁸ Integraal beveiligingsplan Landelijk en Regionaal Informatie- en Expertisecentrum

gearchiveerd en zijn in principe slechts beschikbaar voor het afhandelen van klachten en de verantwoording van verrichtingen. Gearchiveerde gegevens worden 5 jaar na archivering vernietigd, tenzij “de waarde van de archiefbescheiden als bestanddeel van het cultureel erfgoed of voor historisch onderzoek zich daartegen verzet”. Daarnaast kunnen de persoonsgegevens verder bewaard worden voor statistische en wetenschappelijke doeleinden.⁹

Voor de RIEC's zijn geen selectielijsten vastgesteld en ook het werkproces “integrale casusaanpak” komt niet voor in bestaande selectielijsten van de ketenpartners.

De bezochte RIEC's stellen dat de onderliggende informatie (data verkregen van de partners) na afronding van het interventie-advies wordt vernietigd van de schijven conform de eisen uit het Privacyprotocol. Na twee jaar worden de interventie-adviezen semi-actief opgeslagen, in een map met een register waartoe slechts enkele personen toegang krijgen. Na vijf jaar moeten die interventie-adviezen dan ook worden vernietigd conform het protocol (behalve als een zaak opnieuw wordt geopend). Er wordt geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot uitzondering van vernietiging, die geboden wordt in het Privacyprotocol.

Het vernietigen van informatie gebeurt handmatig en casusgericht. Hierbij wordt geen verklaring van vernietiging conform artikel 8 uit het Archiefbesluit 1995 opgesteld. In de praktijk is vernietiging nog niet bij alle RIEC's daadwerkelijk uitgevoerd.

Conclusie

Er is geen archiefwettelijk selectie-instrumentarium voor de keten integrale casusaanpak binnen de RIEC's. Dit betekent dat de informatie die in de RIEC's ontstaat binnen de integrale casusaanpak niet vernietigd mag worden.

3.3 Duurzame toegankelijkheid

De vraag die in deze paragraaf centraal staat is of de duurzame toegankelijkheid van de informatie in de keten afdoende gewaarborgd is.

In artikel 1 van de Archiefwet 1995 is vastgelegd dat “bescheiden, ongeacht hun vorm, door de overheidsorganen ontvangen of opgemaakt en naar hun aard bestemd daaronder te berusten”, archiefbescheiden zijn. Alle documenten die RIEC's ontvangen of opmaken bij integrale casusaanpak, vallen onder deze definitie. Dat betekent ook dat artikel 3 van de Archiefwet geldt: overheidsorganen moeten archiefbescheiden in goede, geordende en toegankelijke staat brengen en bewaren.

“Geordende staat” houdt in dat in de keten duidelijk is welke rol de informatie speelde in een werkproces, wat de relatie is met andere archiefstukken in de keten en hoe lang de informatie bewaard moet blijven. “Toegankelijke staat” wil zeggen dat de archiefstukken in de keten binnen een redelijke termijn terug te vinden en te raadplegen zijn.

Dit betekent niet per sé dat alle archiefbescheiden in één dossier moeten zijn opgenomen, maar wel dat er sprake moet zijn van consistente kruisverwijzingen tussen de dossiers bij de verschillende ketenpartners.

“Goede staat” betekent bij digitale archieven vooral dat de archiefstukken gedurende hun bewaartermijn bruikbaar zijn.

⁹ Privacyprotocol, p. 37

Bevindingen

De RIEC's die we onderzocht hebben, hanteren alle drie een andere werkwijze als het gaat om het bewaren en toegankelijk houden van de (digitale) informatie. Het ene RIEC gebruikt RIEC-IS om alle dossiers in op te slaan, terwijl bij andere RIEC's de netwerkschijven van de beheersorganisatie of convenantpartners gebruikt worden. Hierdoor kan het complex zijn om alle archiefbescheiden van een casus gezamenlijk te beheren, beschikbaar te stellen, te vernietigen of over te brengen.

Vanaf eind 2018 zal RIEC-IS leidend zijn voor alle RIEC's voor registratie en beheer van casus-gerelateerde informatie. Het lijkt er echter op dat dit systeem (nog niet) ingericht is om de er in opgenomen informatie duurzame toegankelijk te houden. Selectie en vernietiging conform de Archiefwet, overzetting naar duurzame bestandsformaten, vastleggen van essentiële metagegevens en overbrenging naar een archiefbewaarplaats of e-depot, lijken niet of nauwelijks mogelijk binnen de applicatie. Daardoor is de duurzame toegankelijkheid van deze informatie niet gewaarborgd.

Conclusie

Dezelfde informatie kan zijn vastgelegd in meerdere systemen al of niet bij verschillende organisaties. Dat maakt duurzaam beheer complex. Daarnaast lijkt het gezamenlijk informatiesysteem RIEC-IS niet ingericht op duurzame digitale toegankelijkheid.

4. Literatuurlijst

- Bestuurlijk Akkoord Gedecentraliseerde Aanpak Georganiseerde Misdaad van september 2008, 29-4-2009
- Convenant ten behoeve van Bestuurlijke en Geïntegreerde Aanpak Georganiseerde Criminaliteit, Bestrijding Handhavingsknelpunten en Bevordering Integriteitsbeoordelingen Landelijk Informatie en Expertise Centrum (LIEC), versie september 2014
- De aanpak van ondermijning door Regionale Informatie- en Expertisecentra en het Landelijk Informatie- en Expertisecentrum, Inspectie Veiligheid en Justitie, 2016.
- De Wet Bibob en het eigen onderzoek van bestuursorganen. Een verkenning van scenario's. Door: Pro Facto en vakgroep Bestuursrecht en Bestuurskunde, Universiteit Groningen, 2014.
- Integraal beveiligingsplan Landelijk en Regionaal Informatie- en Expertisecentrum, 2011
- Privacyprotocol RIEC's-LIEC Behorend bij het Convenant ten behoeve van de Bestuurlijke en Geïntegreerde Aanpak Georganiseerde Criminaliteit, Bestrijding Handhavingsknelpunten en Bevordering Integriteitsbeoordelingen, LIEC, juli 2016
- www.RIEC.nl

Provincie Noord-Brabant
Brabantlaan 1
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefoon (073) 681 28 12
www.brabant.nl

Erfgoedinspectie
Rijnstraat 50
Postbus 16478
2500 BL Den Haag
Telefoon (070) 412 40 12
www.erfgoedinspectie.nl

Stadsarchief Rotterdam
Hofdijk 651
Postbus 71
3000 AB Rotterdam
Telefoon (010) 267 5555
www.stadsarchief.rotterdam.nl